

УДК 378.015.31:616-083:316.614(437.6)
DOI: 10.24144/2524-0609.2026.58.192-198

Поповічова Марія

Doc. PhD., PhD., MBA, доцент
кафедра медсестринства, факультет медичних наук
Католицький університет у Ружомберку, м.Ружомберок, Словаччина
maria.popovicova@ku.sk
<https://orcid.org/0000-0001-9101-3445>

Лацко Лукаш

доцент кафедри управління безпекою
Університет управління безпекою в Кошице, м.Кошице, Словаччина
lukas.lacko@vsbm.sk
<https://orcid.org/0009-0002-9365-9893>

МЕНТОРИНГ ЯК ПЕДАГОГІЧНИЙ ТА УПРАВЛІНСЬКИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ МЕДСЕСТРИНСТВА У КЛІНІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ СЛОВАЧЧИНИ

Анотація. Менторство в клінічній освіті є важливим педагогічним інструментом, який сприяє поєднанню теоретичної підготовки з практичним навчанням студентів медсестринства. У процесі професійної соціалізації воно дає змогу студентам опанувати професійні компетентності, засвоювати професійні цінності та адаптуватися до специфіки клінічного середовища під керівництвом досвідчених медсестер-менторів. Дослідження спрямоване на аналіз значення менторства як педагогічного інструменту в процесі професійної соціалізації студентів медсестринства в клінічному середовищі Словаччини. Частиною дослідження також було визначення окремих факторів, які впливають на ставлення медсестер до менторства та їхню участь у практичному навчанні студентів медсестринства. Для збору даних застосовано анкетний метод. Дослідницьку вибірку становили 169 медсестер. Отримані дані були опрацьовані за допомогою описової та аналітичної статистики. Для перевірки гіпотез використано критерій незалежності хі-квадрат Пірсона при рівні статистичної значущості $\alpha = 0,05$. Результати показали, що більшість респондентів вважає менторство важливим елементом практичного навчання студентів медсестринства. Аналіз показав статистично значущий зв'язок між здійсненням менторської діяльності та позитивною оцінкою її значення у процесі клінічної освіти. Одночасно підтверджено статистично значущу асоціацію між виконанням менторської діяльності та позитивним ставленням медсестер до участі у навчанні майбутніх медсестер. Медсестри, які активно залучені до менторства, сприймали його значення значно позитивніше, ніж ті, які менторську діяльність не виконували. Отже, менторство є ефективним педагогічним інструментом професійної соціалізації студентів медсестринства в клінічному середовищі. Воно підтримує розвиток професійних компетентностей, передачу професійних цінностей та формування позитивного ставлення до клінічної освіти.

Ключові слова: менторство, медсестринство, студент, наставник клінічної практики, професійна підготовка, педагогічний підхід, менеджмент охорони здоров'я.

Вступ. У сестринській освіті застосовується низка дидактичних принципів, які сприяють ефективній передачі теоретичних знань і практичних навичок студентам сестринської справи. До основних принципів належить повага до індивідуальних потреб, здібностей і стилів навчання студентів. Важливим є також адаптування навчальних стратегій таким чином, щоб вони підтримували їхній професійний і особистісний розвиток. Важливою складовою освітнього процесу є активне залучення студентів до навчання. Воно реалізується через практичні заняття, розв'язання модельних ситуацій та інші інтерактивні методи. Освіта становить важливу цінність для розвитку суспільства, і необхідно, щоб освітній процес реагував на змінні умови та вимоги практики [1].

Важливим аспектом освіти є також забезпечення актуальності та адекватності змісту навчання щодо вимог клінічної практики. Поєднання теоретичних знань із практичним досвідом дозволяє студентам краще зрозуміти комплексність сестринської допомоги. Водночас це готує їх до ситуацій, з якими вони зустрінуться під час виконання своєї майбутньої професії. У процесі професійного розвитку медичні сестри постійно розширюють свої знання, здобувають новий досвід і поступово беруть на себе більший рівень відповідальності та самостійності під час виконання сестринської практики [2].

Невід'ємною частиною навчального процесу є

також створення підтримувального та мотивуючого середовища, яке стимулює активне навчання, професійне зростання та розвиток компетентностей студентів. Якість виконання роботи у допоміжних професіях зумовлюється не лише фаховою підготовкою, але й особистісними якостями працівника та дотриманням етичних принципів, які є важливою передумовою професійної діяльності на практиці [3]. Важливим елементом освітнього процесу є надання конструктивного зворотного зв'язку. Він дозволяє студентам рефлексувати власний прогрес, визначати сфери, які потребують удосконалення, та систематично розвивати свої професійні здібності. Застосування зазначених дидактичних принципів сприяє формуванню якісного освітнього середовища в сестринській освіті та підтримує ефективну підготовку майбутніх медичних сестер. Академічний успіх студентів медичних спеціальностей зумовлюється низкою психологічних і педагогічних факторів, серед яких особливо важливими є залученість студентів, самоефективність (self-efficacy) та здатність до саморегуляції навчання. Дослідження показують, що ці фактори значною мірою сприяють кращим навчальним результатам і успішній підготовці до клінічної практики у медичних професіях [4].

У контексті динамічно змінюваного середовища охорони здоров'я необхідно постійно шукати педагогічні підходи, які підтримують якісну підготовку

студентів сестринської справи. Такі підходи повинні дозволяти студентам не лише опанувати професійні знання та навички, але й формувати професійну ідентичність та готуватися до складних вимог клінічної практики. З точки зору менеджменту медичних організацій також важливо створювати освітні механізми, які підтримують систематичний розвиток компетентностей медичного персоналу та ефективну передачу професійного досвіду між поколіннями працівників. Одним із важливих інструментів, що може підтримати цей процес, є менторство як форма цілеспрямованої педагогічної підтримки у клінічному середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підготовка менторів клінічної практики в умовах Словацької Республіки забезпечується через акредитовану освітню програму безперервної освіти «Ментор клінічної практики у галузі сестринської справи». Ця програма реалізується на Медичному факультеті імені Ессеніуса Університету Коменського в місті Мартін. Це важлива освітня програма, спрямована на підготовку медичних сестер до педагогічної ролі під час керівництва студентами сестринської справи у процесі клінічної практики. Випускники програми беруть участь у наставництві та оцінюванні студентів переважно під час їхньої безперервної професійної практики на терапевтичних, хірургічних, педіатричних або психіатричних відділеннях медичних закладів. Менторська діяльність є важливою складовою підготовки майбутніх медичних сестер.

З огляду на характер медичної професії, необхідно, щоб ментор володів не лише професійними знаннями та практичним досвідом, але й педагогічними компетентностями, необхідними для ефективного керівництва студентами в клінічному середовищі. Метою підготовки менторів є розширення особистісних і професійних компетентностей медичних сестер таким чином, щоб вони були здатні якісно керувати студентами під час практичного навчання [5]. Зміст цих курсів охоплює питання педагогіки, дидактики, психології, комунікації, права, етики, менеджменту та методики клінічного навчання. Важливою частиною навчання є також застосування теоретичних знань у практичних ситуаціях, мотивація студентів, способи оцінювання їхньої діяльності та організація сестринської практики. Завершення курсу готує ментора до керівництва та оцінювання студентів під час клінічної практики, організації їхньої діяльності та ведення педагогічної документації. Умовою зарахування на курс «Ментор клінічної практики» є професійна кваліфікація для виконання професії медичної сестри або акушерки відповідно до Закону Національної ради Словацької Республіки № 578/2004 Зб. про постачальників медичної допомоги та медичних працівників. Кандидат повинен мати завершену вищу освіту за спеціальністю «сестринська справа» або «акушерство» та водночас мати клінічний досвід відповідно до вимог освітньої установи. Після завершення курсу «Ментор клінічної практики» учасник отримує компетентності, необхідні для координації діяльності студентів, керівництва їхньою практичною підготовкою та надання як професійної, так і педагогічної підтримки [6].

Умови Словацької Республіки щодо створення програми безперервної освіти медичних сестер, спрямованої на наставництво, були пов'язані передусім зі зростанням кількості студентів сестринської справи у вищих навчальних закладах, потребою посилення клінічної підготовки та прагненням забезпечити ефективніше поєднання теоретичної підготовки з клінічною практикою [7]. Програма була вперше

акредитована у 2008 році, і з того часу вона пройшла кілька повторних акредитацій та змістових змін. Упродовж років змінювалися її структура, обсяг навчання та вимоги до кандидатів. Програма складається з теоретичної та практичної частин і включає дидактику клінічного навчання, поведінкові моделі освіти, керовану дидактичну практику та контрольоване самостійне навчання. У 2008 році загальна кількість навчальних годин становила 65 контактних годин і 35 годин самостійного навчання, причому в наступні роки відбулося кілька змін у обсязі та організації навчання [7; 8; 9; 10]. До 2023 року в межах програми було підготовлено загалом 187 медичних сестер-менторів, з яких понад сто активно беруть участь у керівництві та навчанні студентів сестринської справи під час клінічної практики [11].

Кваліфікований ментор є важливою ланкою у процесі професійної соціалізації студентів, оскільки завдяки своєму професійному керівництву, досвіду та педагогічному підходу значною мірою впливає на розвиток їхніх клінічних компетентностей, професійних установок та етичних цінностей. У цьому контексті наставництво постає як один із ключових елементів формування майбутнього покоління медичних сестер, а також як важливий чинник підвищення якості наданої сестринської допомоги.

Мета дослідження: проаналізувати значення менторства як педагогічного інструменту в процесі професійної соціалізації студентів медсестринства в клінічному середовищі Словачини. Частинною дослідження було також визначення окремих факторів, які впливають на ставлення медсестер до менторства та їхню участь у практичному навчанні студентів медсестринства. *Часткові цілі:* проаналізувати взаємозв'язок між віком медсестер і оцінкою значення менторства у практичному навчанні студентів медсестринства; дослідити взаємозв'язок між здійсненням менторської діяльності та оцінкою значення менторства в клінічній освіті; визначити взаємозв'язок між реалізацією менторства та ставленням медсестер до участі у навчанні майбутніх медсестер.

Методологія дослідження. Дослідження було реалізовано як кількісне емпіричне дослідження, спрямоване на аналіз значення менторства у процесі професійної соціалізації студентів медсестринства в клінічному середовищі. Для збору емпіричних даних було використано анкетний метод. Отримані дані були опрацьовані за допомогою дескриптивної та інференційної статистики. У межах дескриптивної статистики були обчислені абсолютні (n) та відносні (%) частоти, що дозволило охарактеризувати структуру дослідницької вибірки та розподіл відповідей респондентів. Для перевірки встановлених гіпотез було використано критерій незалежності χ^2 (критерій хі-квадрат Пірсона), який дозволяє оцінити наявність статистично значущого зв'язку між досліджуваними змінними. Рівень статистичної значущості було встановлено на рівні $\alpha = 0,05$. Проведення дослідження відповідало основним етичним принципам наукової роботи, при цьому участь респондентів була добровільною та анонімною. Дослідницьку вибірку становили 169 респондентів, які взяли участь у проведеному дослідженні. Отримані дані стали основою для подальшого статистичного аналізу досліджуваної проблематики.

Виклад основного матеріалу. Рисунок 1 відображає вікову структуру медичних сестер, залучених до дослідження, спрямованого на вивчення менторства як педагогічного інструменту професійної соціалізації студентів сестринської справи в клінічному се-

редовищі Словаччини. Дослідницьку вибірку становили 169 медичних сестер, причому найбільш представлена була вікова група 31–50 років – 79 (46,75%). Йдеться про медичних сестер, які перебувають у періоді найвищої професійної зрілості та клінічної експертизи, і відіграють ключову роль у передачі практичного досвіду, формуванні професійних установок та підтримці адаптації студентів у реальному клінічному середовищі. Медичні сестри віком до 30 років становили 52 (30,77%) і представляють покоління медичних працівників, які перебувають у процесі інтенсивного професійного зростання та

формування власної професійної ідентичності у сфері сестринської справи. Найменше представництво мала вікова категорія 51 рік і більше – 38 (22,48%) респондентів, яка, однак, є важливим джерелом багаторічного клінічного досвіду, професійної мудрості та менторського потенціалу. Так структуроване вікове представництво медичних сестер створює значний поколіннєвий комплементарний потенціал між досвідом і новим поколінням сестринської справи, що забезпечує міцну основу для ефективної реалізації менторства та якісної професійної соціалізації студентів під час клінічної практики.

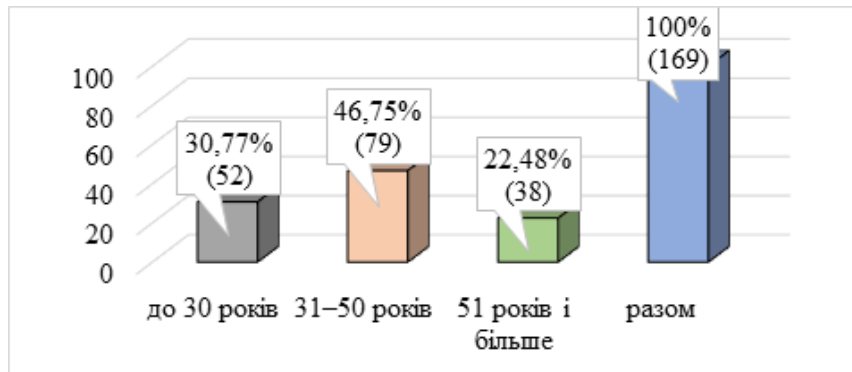

Рисунок 1. Вікова структура респондентів
Джерело: систематизовано автором

Гіпотеза 1. H_A Припускаємо, що існує взаємозв'язок між віком медичної сестри та її думкою щодо значення менторства у практичному навчанні студентів сестринської справи

Для аналізу взаємозв'язку між віковою категорією респондентів та їхньою думкою щодо значення менторства було створено контингентну таблицю (Таблиця 1). Із загальної кількості 169 респондентів у всіх вікових групах переважала позитивна думка щодо значення менторства. У групі до 30 років позитивну оцінку висловили 26 (9,59%) респондентів, у групі 31–50 років – 41 (15,13%) респондентів, а у групі 51 рік і більше – 19 (7,01%) респондентів. Для перевірки гіпотези було використано χ^2 -тест незалежності, при цьому значення тестової статистики

становило $\chi^2 = 0,905$, при $df = 4$ та $p = 0,922$. Оскільки р-значення є вищим за рівень значущості $\alpha = 0,05$, статистично значущий взаємозв'язок між досліджуваними змінними не підтвердився, тому гіпотезу H_1 відхиляємо. Незважаючи на це, результати вказують на важливий факт – позитивна оцінка значення менторства з'являється у всіх вікових групах медичних сестер. Така поколіннєво узгоджена позиція щодо значення менторства може в контексті освіти медичних працівників інтерпретуватися як прояв зростаючої педагогічної культури сестринської справи, у якій клінічний досвід старших медичних сестер природно поєднується з мотивацією молодшого покоління активно брати участь у навчанні та формуванні майбутніх професіоналів у сестринській практиці.

Таблиця 1
Взаємозв'язок між віковою категорією респондентів та їхньою думкою щодо значення менторства у практичному навчанні студентів сестринської справи

Спостережувані частоти	Ставлення до значення менторства						
	так	%	ні	%	не знаю	%	разом
Вік респондентів							
до 30 років	26	9,59	14	5,17	12	4,42	52
31–50 років	41	15,13	16	5,90	22	8,12	79
51 років і більше	19	7,01	9	3,32	10	3,69	38
разом	86		39		44		169
р-значення					0,921		
χ^2 тест					0,904		
df					4		

Гіпотеза 2. H_A Припускаємо, що існує взаємозв'язок між виконанням менторської діяльності та думкою щодо значення менторства у практичному навчанні студентів сестринської справи

Для аналізу взаємозв'язку між виконанням менторської діяльності та думкою респондентів щодо значення менторства було створено контингентну таблицю (Таблиця 2). Результати вказують на виразні відмінності між окремими групами респондентів. У групі медичних сестер, які виконують менторську ді-

яльність, 41 (15,13%) респондент вважав менторство важливим, тоді як негативну думку висловили лише 5 (1,85%) респондентів, а 6 (2,21%) респондентів обрали відповідь, не знаю. Натомість респонденти, які не беруть участі у менторській діяльності, частіше висловлювали нейтральне або негативне ставлення до значення менторства. Для перевірки гіпотези було використано χ^2 -тест незалежності, при цьому значення тестової статистики становило $\chi^2 = 29,914$ при $df = 4$. Обчислене р-значення = $2,95 \times 10^{-6}$ є

значно нижчим за встановлений рівень значущості $\alpha = 0,05$, що означає наявність статистично значущого взаємозв'язку між досліджуваними змінними. На підставі отриманих результатів гіпотезу H2 підтверджуємо. З педагогічної точки зору цей результат вказує на те, що медичні сестри, які активно залучені

до менторської діяльності, більш виразно усвідомлюють значення менторства як педагогічного інструменту клінічного навчання. Таким чином, менторство постає як важливий механізм передачі клінічного досвіду, професійних цінностей та фахових компетентностей між поколіннями медичних працівників.

Таблиця 2

Взаємозв'язок між реалізацією менторської діяльності медичних сестер та їхньою оцінкою значення менторства у практичному навчанні студентів сестринської справи

Спостережувані частоти	Ставлення до значення менторства						
	так	%	ні	%	не знаю	%	разом
Виконання менторської діяльності							
так	41	15,13	5	1,85	6	2,21	52
ні	24	8,86	24	8,86	31	11,44	79
ні, але в минулому так	21	7,75	10	3,69	7	2,58	38
разом	86		39		44		169
p-значення					2,95352E-06		
χ^2 тест					29,914		
df					4		

Гіпотеза 3. H_A Припускаємо статистично значущий взаємозв'язок між ставленням медичних сестер до їхньої участі в навчанні майбутніх медичних сестер та реалізацією менторства студентів сестринської справи у клінічній практиці

Для аналізу взаємозв'язку між реалізацією менторської діяльності та ставленням медичних сестер до участі в навчанні майбутніх медичних працівників було створено контингентну таблицю (Таблиця 3). Результати вказують на відмінності між окремими групами респондентів. У групі медичних сестер, які виконують менторську діяльність, переважно спостерігалось позитивне ставлення до участі у навчанні, яке висловили 39 (14,39%) респондентів, тоді як негативне ставлення висловили лише 5 (1,85%) респондентів. Натомість респонденти, які не беруть участі у менторській діяльності, частіше зазначали нейтральне 34 (12,55%) або негативне ставлення 27 (9,96%) до участі у навчанні студентів

сестринської справи. У групі респондентів, які виконували менторську діяльність у минулому, також переважало позитивне ставлення – 20 (7,38%). Для перевірки гіпотези було використано χ^2 -тест незалежності, при цьому значення тестової статистики становило $\chi^2 = 34,775$ при $df = 4$ та $p = 3,59 \times 10^{-7}$. Оскільки p-значення є нижчим за рівень значущості $\alpha = 0,05$, між досліджуваними змінними було підтверджено статистично значущий взаємозв'язок, тому альтернативну гіпотезу H3 підтверджуємо. З точки зору педагогіки у сфері охорони здоров'я результати свідчать про те, що медичні сестри, залучені до менторства, водночас демонструють значно більш позитивне ставлення до навчання майбутніх професіоналів. Менторство постає як важливий педагогічний інструмент, за допомогою якого передаються професійний досвід, фахові цінності та культура сестринської справи наступним поколінням медичних сестер.

Таблиця 3

Статистичний аналіз взаємозв'язку між реалізацією менторської діяльності та ставленням медичних сестер до участі у навчанні майбутніх медичних сестер

Спостережувані частоти	Ставлення медичних сестер до участі в навчанні						
	позитивне	%	нейтральне	%	негативне	%	разом
Виконання менторської діяльності							
так	39	14,39	8	2,95	5	1,85	52
ні	18	6,64	34	12,55	27	9,96	79
ні, але в минулому так	20	7,38	10	3,69	8	2,95	38
разом	77		52		40		169
p-значення					3,58596E-07		
χ^2 тест					34,77540173		
df					4		

Менторство у клінічній освіті студентів сестринської справи є важливим педагогічним інструментом, який дозволяє ефективно поєднувати теоретичні знання з практичним досвідом, набутих у реальному медичному середовищі. Результати нашого дослідження свідчать про те, що більшість респондентів сприймає менторство як важливий елемент практичного навчання студентів сестринської справи. Під час аналізу взаємозв'язку між віком медичних сестер і оцінкою значення менторства статистично значущого зв'язку не було підтверджено. Цей результат свідчить про те, що позитивне сприйняття ментор-

ства не зумовлене віком медичних сестер, а радше загальним усвідомленням його значення у процесі підготовки майбутніх медичних сестер. Подібні результати наводять і зарубіжні дослідження, згідно з якими менторство є універсальним інструментом підтримки клінічної освіти незалежно від поколіннєвих відмінностей між медичними працівниками [12].

Важливим результатом нашого дослідження є статистично значущий взаємозв'язок між реалізацією менторської діяльності та оцінкою користі менторства у практичному навчанні студентів сестринської справи. Медичні сестри, які активно за-

лучені до менторства, сприймають його значення значно позитивніше, ніж ті, які такої діяльності не здійснюють. Цей результат можна інтерпретувати в контексті практичного досвіду менторів. Завдяки безпосередній педагогічній взаємодії зі студентами вони усвідомлюють значення менторства у розвитку професійних компетентностей і професійних цінностей.

Результати нашого дослідження також підтвердили статистично значущий взаємозв'язок між реалізацією менторської діяльності та ставленням медичних сестер до участі у навчанні майбутніх медичних сестер. Медичні сестри, залучені до менторства, частіше декларували позитивне ставлення до участі у клінічному навчанні студентів, що вказує на важливість менторства як інструменту співпраці між поколіннями медичних сестер. Важливу роль у менторській практиці відіграє також якість комунікації та надання конструктивного зворотного зв'язку. Дружній і підтримувальний підхід ментора сприймається студентами позитивно, тоді як пасивний підхід може призвести до відчуття недостатньої підтримки під час клінічної практики [13]. Водночас зворотний зв'язок є важливим інструментом професійного розвитку студентів і підтримки їхньої саморефлексії [14]. Невідповідна критика у присутності пацієнта може негативно вплинути на впевненість студентів у собі та їхню мотивацію до професії [15]. На підставі наведених результатів можна констатувати, що менторство є важливим педагогічним інструментом, який сприяє якісній підготовці майбутніх медичних сестер. З точки зору менеджменту медичних організацій менторство водночас виступає важливим інструментом управління людськими ресурсами, який підтримує систематичний розвиток компетентностей медичного персоналу та сприяє стабілізації кваліфікованих працівників у клінічній практиці. Систематична підготовка менторів, ефективна комунікація та створення підтримувального клінічного середовища можуть суттєво сприяти підвищенню якості клініч-

ної освіти та формуванню компетентних медичних сестер. Посилення компетентностей медичного персоналу шляхом цілеспрямованої професійної підготовки може суттєво сприяти підвищенню якості сестринської допомоги, що підтверджують і сучасні підходи у сфері управління охороною здоров'я, які наголошують на важливості систематичної освіти медичних працівників [16].

Висновки. Менторство у клінічній освіті студентів сестринської справи є більше ніж лише педагогічним методом і водночас виступає одним із основних стовпів професійної соціалізації майбутніх медичних працівників. Воно дає змогу передавати не лише фахові знання та практичні навички, але й професійні цінності, етичні принципи та культуру сестринської справи, які формують професійну ідентичність майбутньої медичної сестри. Результати проведеного дослідження підтверджують, що менторство сприймається як важливий інструмент клінічної освіти. Водночас воно відіграє важливу роль у підготовці студентів до виконання професійних обов'язків у реальних умовах медичної практики. Менторство створює простір для природної передачі досвіду між поколіннями медичних сестер і підтримує безперервність професійних традицій у сестринській справі. У ширшому контексті менторство можна розглядати як стратегічний інструмент розвитку якості сестринської справи. Інвестиції у систематичну підготовку менторів та підтримку їхніх педагогічних компетентностей водночас є інвестиціями у майбутнє системи охорони здоров'я. Саме завдяки якісному менторству формуються впевнені в собі, компетентні та професійно відповідальні медичні сестри, здатні реагувати на динамічно змінювані вимоги системи охорони здоров'я. Тому менторство є не лише складовою клінічного навчання, але й символічним мостом між досвідом і майбутнім сестринської справи. Від якості цього процесу залежить, яке покоління медичних сестер формуватиме система охорони здоров'я у майбутньому.

Вимоги до досліджень, що проводяться із залученням людей, тварин або їх біологічних матеріалів, персональних даних або конфіденційних даних. Усі процедури були виконані з дотриманням принципів добровільності згоди та конфіденційності.

Конфлікт інтересів. Автори підтверджують відсутність фінансових, особистих чи інших інтересів, що можуть розглядатися як потенційний конфлікт інтересів щодо публікації цієї статті.

Фінансування. Робота виконана за відсутності фінансової підтримки з боку будь-яких організацій.

Доступність даних. Це дослідження не передбачає використання додаткових наборів даних.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту не використовувались при написанні цієї роботи.

Список використаної літератури

1. Kendešová E. Energetická chudoba ako štrukturálny problém sociálnej polarizácie a vylúčenja. In: Vansač, P. (ed.), Humanitárna pomoc pre Ukrajinu a intervencie (skúsenosti) profesionálnych a dobrovoľníckych tímov s utečencami z Ukrajiny: Zborník IX Medzinárodnej vedeckej konferencie. Warszawa (Poľsko): Collegium Humanum – Szkoła Główna Menedżerska, 2023. S.166–176. [in Slovak]
2. Barkasi D., Leczová D. Motivácia k voľbe študijného odboru študentov pomáhajúcich profesií. 1. vyd. Michalovce: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv.Alžbety, n.o. v Bratislave, Ústav bl. Metoda Dominika Trčku v Michalovciach, 2019. 90 s.
3. Hučík J. a kol. Špeciálna pedagogika pre sociálnu prácu. 1.vyd. Michalovce: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv.Alžbety, n.o. v Bratislave, Inštitút bl. Metoda Dominika Trčku v Michalovciach, 2025. 326 s. ISBN 978-80-8132-302-7.
4. Martinová J., Staňková I., Snopek P., Zemánková L. Engagement, self-efficacy and self-regulation as predictors of academic success in non-medical healthcare education. BMC Medical Education. Vol.25, P.1451. DOI :10.1186/s12909-025-08043-4
5. Hajerová-Molelerová, L., Škoda, J. 2007. Mentorství a jeho budoucnost v ČR. In Urbánková, Š., Vlasáková, D. II. Mostecké dny sester- sborník přednášek. 1. Vyd. Most: Nemocnice Most, p.o., 2007. S.96.
6. Vranová, V. 2007. Vzdělávání a uplatnění mentorů klinické praxe na lékařské fakultě Univerzity Palackého v Olomouci v odboru porodní asistentka. In Cesta k profesionálnímu ošetrovatelství II. 1. Vyd. Opava: Slezka univerzita v Opavě, 2007. S.128–130.
7. Akreditačný spis programu sústavného vzdelávania Mentor klinickej praxe. 2008. URL: <https://www.mentorium.eu/vychodiska-studijnego-programu-sustavneho-vzdelavania/>
8. Akreditačný spis programu sústavného vzdelávania Mentor klinickej praxe. 2013. URL: <https://www.mentorium.eu/vychodiska-studijnego-programu-sustavneho-vzdelavania/>

9. Akreditačný spis programu sústavného vzdelávania Mentor klinickej praxe. (2018). URL: <https://www.mentorium.eu/vychodiska-studijnego-programu-sustavneho-vzdelavania/>
10. Akreditačný spis programu sústavného vzdelávania Mentor klinickej praxe. 2023. URL: <https://www.mentorium.eu/vychodiska-studijnego-programu-sustavneho-vzdelavania/>.
11. Lepiešová M. Východiská pre akreditáciu PVS Mentor klinickej praxe v odbore ošetrovateľstvo. URL: <https://www.mentorium.eu/vychodiska-studijnego-programu-sustavneho-vz>.
12. Antohe I. et al. Clinical education and training of student nurses in four moderately new European Union countries: Assessment of students satisfaction with the learning environment. *Nurse Education in Practice*. 2016. Vol.17 (3). P.139–144. DOI: 10.1016/j.nepr.2015.12.005
13. McClure E., Black L. The Role of the Clinical Preceptor. An Integrative Literature Review. *Journal of Nursing Education*. 2013. Vol.52 (6). P.335–341. DOI: 10.3928/01484834-20130430-02
14. Duffy K. Integrating the 6Cs of nursing into mentorships practice. *Nursing Standard*. 2013. Vol.29 (5), 49–58. DOI: 10.7748/ns.29.50.49.e9957
15. Esmaeili M., Cheraghi M.A., Salsali M., Ghiyasvandian S. Nursing s student s expectations regarding effective clinical education: A qualitative study. *International Journal of Nursing practice*. 2014. Vol.5 (20). P.462–463. DOI: 10.1111/ijn.12159
16. Ivanková V. 2025. Technologické inovácie a ich využitie pri znižovaní zmeškanej ošetrovateľskej starostlivosti. Cesta k modernému ošetrovateľstvu 2025: recenzovaný zborník príspevků a abstrakt z odbornej konferencie s mezinárodnou účasťou. Praha. Motol, 2025. S.58–68.

References

1. Kendešová, E. (2023). Energetická chudoba ako štrukturálny problém sociálnej polarizácie a vylúčenia. In: Vansač, P. (ed.), *Humanitárna pomoc pre Ukrajinu a intervencie (skúsenosti) profesionálnych a dobrovoľníckych tímov s utečencami z Ukrajiny – Proceedings of the 9th International Scientific Conference*. 1 vyd. (s.166–176). Collegium Humanum – Szkoła Główna Menedżerska. [in Slovak]
2. Barkasi, D., & Leczová, D. (2019). *Motivácia k voľbe študijného odboru študentov pomáhajúcich profesií* [Motivation for choosing a field of study for students of helping professions]. 1. vyd. Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv.Alžbety, n.o. v Bratislave, Ústav bl. Metoda Dominika Trčku v Michalovciach. [in Slovak]
3. Hučík, J. a kol. (2025). *Špeciálna pedagogika pre sociálnu prácu* [Special pedagogy for social work]. 1. vyd. Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv.Alžbety, n.o. v Bratislave, Inštitút bl. Metoda Dominika Trčku v Michalovciach. [in Slovak]
4. Martincová, J., Staňková, I., Snopek, P., & Zemánková, L. (2025). Engagement, self-efficacy and self-regulation as predictors of academic success in non-medical healthcare education. *BMC Medical Education*, 25, 1451. DOI: 10.1186/s12909-025-08043-4
5. Hajerová-Molelerová, L., & Škoda, J. (2007). Mentorství a jeho budoucnost v ČR [Mentorship and its future in the Czech Republic]. In Urbánková, Š., Vlasáková, D. (ed.), *II. Mostecké dny sester – sborník přednáše* [II. Mostecké dny sester – collection of lectures]. 1. vyd. Most: Nemocnice Most, p.o. [in Slovak]
6. Vranová, V. (2007). Vzdelávaní a uplatnění mentorů klinické praxe na lékařské fakultě Univerzity Palackého v Olomouci v odboru porodní asistentka [Education and application of clinical practice mentors at the medical faculty of the Palacke University in Olomouc in the field of midwifery]. In *Cesta k profesionálnímu ošetrovatelství II* [Path to professional nursing II] (pp.128–130). Slezka univerzita v Opavě. [in Slovak]
7. Akreditačný spis programu sústavného vzdelávania Mentor klinickej praxe [Accreditation file of the continuing education program Clinical Practice Mentor]. (2008). <https://www.mentorium.eu/vychodiska-studijnego-programu-sustavneho-vzdelavania/> [in Slovak]
8. Akreditačný spis programu sústavného vzdelávania Mentor klinickej praxe. [Accreditation file of the continuing education program Clinical Practice Mentor]. (2013). <https://www.mentorium.eu/vychodiska-studijnego-programu-sustavneho-vzdelavania/> [in Slovak]
9. Akreditačný spis programu sústavného vzdelávania Mentor klinickej praxe [Accreditation file of the continuing education program Clinical Practice Mentor]. (2018). <https://www.mentorium.eu/vychodiska-studijnego-programu-sustavneho-vzdelavania/> [in Slovak]
10. Akreditačný spis programu sústavného vzdelávania Mentor klinickej praxe [Accreditation file of the continuing education program Clinical Practice Mentor]. (2023). <https://www.mentorium.eu/vychodiska-studijnego-programu-sustavneho-vzdelavania/>. [in Slovak]
11. Lepiešová, M. (2024). *Východiská pre akreditáciu PVS Mentor klinickej praxe v odbore ošetrovateľstvo* [Basis for accreditation of the PVS Mentor of Clinical Practice in Nursing]. <https://www.mentorium.eu/vychodiska-studijnego-programu-sustavneho-vz>. [in Slovak]
12. Antohe, I. et al. (2016). Clinical education and training of student nurses in four moderately new European Union countries: Assessment of students satisfaction with the learning environment. *Nurse Education in Practice*, 17 (3), 139–144. DOI: 10.1016/j.nepr.2015.12.005
13. McClure, E. & Black, L. (2013). The Role of the Clinical Preceptor. An Integrative Literature Review. *Journal of Nursing Education*, 52 (6), 335–341. DOI: 10.3928/01484834-20130430-02
14. Duffy, K. (2013). Integrating the 6Cs of nursing into mentorships practice. *Nursing Standard*, 29 (5), 49–58. DOI: 10.7748/ns.29.50.49.e9957
15. Esmaeili, M., Cheraghi, M. A., Salsali, M., & Ghiyasvandian, S. (2014). Nursing s student s expectations regarding effective clinical education: A qualitative study. *International Journal of Nursing practice*, 5 (20), 462–463. DOI: 10.1111/ijn.12159
16. Ivanková, V. (2025). Technologické inovácie a ich využitie pri znižovaní zmeškanej ošetrovateľskej starostlivosti [Technological innovations and their use in reducing missed nursing care]. *Cesta k modernému ošetrovateľstvu 2025: recenzovaný zborník príspevků a abstrakt z odbornej konferencie s mezinárodnou účasťou* [Road to modern nursing 2025: a peer-reviewed collection of papers and an abstract from a professional conference with international participation] (p.58–68). Motol. [in Slovak]

Рукопис надійшов: 10.03.2026

Перше рішення: 13.04.2026

Доопрацьовано (раундів: 1): 18.04.2026

Прийнято до друку: 21.04.2026

Опубліковано онлайн: 30.04.2026

Popovičová Mária

Doc. PhDr., PhD., MBA, Associate Professor
Department of Nursing
Catholic University in Ružomberok, Faculty of Health Sciences
Ružomberok, Slovakia

Lacko Lukáš

Assistant Professor
Department of Security Management
University of Security Management in Košice, Košice, Slovakia

MENTORING AS A PEDAGOGICAL TOOL OF PROFESSIONAL SOCIALIZATION OF NURSING STUDENTS IN THE CLINICAL ENVIRONMENT IN SLOVAKIA

Abstract. Mentoring in clinical education represents an important pedagogical approach that supports the integration of theoretical preparation with practical training of nursing students. Within the process of professional socialization, it enables students to acquire professional competencies, professional values, and adapt to the specific conditions of the clinical environment under the guidance of experienced nurses serving as mentors. The research aims to analyze the significance of mentoring as a pedagogical tool in the process of professional socialization of nursing students in the clinical environment in Slovakia. The study also sought to identify selected factors influencing nurses' attitudes toward mentoring and their participation in the practical education of nursing students. A questionnaire method was used for data collection. The research sample consisted of 169 nurses. The obtained data were analyzed using descriptive and analytical statistics. The Pearson chi-square test of independence was used to test the hypotheses at a level of statistical significance of $\alpha = 0.05$. The results showed that the majority of respondents considered mentoring to be an important component of the practical education of nursing students. No statistically significant association was found between the age of nurses and the evaluation of the importance of mentoring. In contrast, the analysis demonstrated a statistically significant association between the implementation of mentoring and a positive evaluation of its importance in the process of clinical education. A statistically significant association was also confirmed between performing mentoring activities and nurses' positive attitudes toward participation in the education of future nurses. Nurses actively involved in mentoring perceived its importance significantly more positively than those who did not perform mentoring activities. Mentoring represents an effective pedagogical tool for the professional socialization of nursing students in the clinical environment. It supports the development of professional competencies, the transfer of professional values, and the formation of a positive attitude toward clinical education. Systematic preparation of mentors, high-quality communication, and a supportive clinical environment are important prerequisites for improving the quality of practical training and the preparation of future nurses. Mentoring also represents an important tool for human resource development and for supporting the continuous professional education of healthcare personnel.

Keywords: mentoring, nursing, student, clinical practice mentor, professional training, pedagogical approach, healthcare management.